

TARİXİMİZ ELMİ ŞAKİLDƏ ARAŞDIRILIR

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyətinin növbəti iclası keçirilib.

AMEA-nın prezidenti, akademik Akif Əlizadə bildirib ki, Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ile təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında 2009 - 2015-ci illerde elmin inkişafı üzrə Milli Strategiya"nın ve onun həyata keçirilməsi ilə bağlı Dövlət Programının icra müddəti başa çatıb. Sərəncamla Milli Strategiyanın və Dövlət Proqramının həyata keçirilməsi üzrə eləqələndirici orqan kimi AMEA-nın müəyyən edildiyini deyən akademik sənədin icrasında bir sıra nazirliklər və təbəlyində elmi müəssisə olan dövlət qurumlarının da iştirak etdiyi vurğulayıb. Bildirilüb ki, Dövlət Proqramının icrası ilə elaqədar yekun hesabatın hazırlanması haqqında 11 yanvar 2016-cı il tarixli sərəncama əsasən AMEA-nın elmi bölmələri və müəssisələrinin, Rəyasət Heyəti aparatının idarə və səbəlinin, müvafiq nazirliklərin və təbəlyində elmi müəssisələr olan digər dövlət qurumlarının təqdim etdikləri məlumatlar əsasında ümumişləndirilmiş yekun hesabat hazırlanaraq Rəyasət Heyətinin müzakirəsinə təqdim olunub. Rəyasət Heyəti strategiyanın

icrasına dair hesabatın bəyənilməsi və onun AMEA-nın Ümumi Yığıncağının müzakirəsinə təqdim edilməsi haqqında qərar qəbul edib. Hərçinin müvafiq Dövlət Proqramının icrasına dair hesabat məcməniyən çap edilmiş və AMEA-nın üzvlərinə, elmi bölmələr, müvafiq nazirliklər və təbəlyində elmi müəssisə olan digər dövlət qurumlarına göndərilməsi qərara alınıb.

Yığıncaq iştirakçıları "AMEA-da islahatlar və müasir mərhelede Azərbaycan tarixinin aktual problemlərin" mövzusunda məruzəni dinleyiblər. Məruzə ilə çıxış edən Tarix İnstitutunun direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Yaqub Mahmudov son illər institutda görülen işlərdən, apanılan islahatlardan danışıb. Məruzəçi qeyd edib ki, Akademiyada apanılan islahatlar bütün sahələrdə Tarix İnstitutunun fealiyyətinə güclü təkan verib, yeni səbə və bölmələrin sayı əhəmiyyətli dərəcədə artılib, "Əliyevşünaslıq" səbəsi, "Azərbaycanın orta əsrlər tarixi" səbəsi nəzdində "Azərbaycanın qədim tarixi" səbəsi nəzdində "Atropatena tarixi" elmi bölməsi və digər səbə və bölmələrin yaradılması nəzərdə tutulub: "Ulu Önderimizin və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Azərbaycan xalqının tarixinin öyrənilməsinə xüsusi diqqət və qayğısı bu gün Akademiyanın Tarix İnstitutunda köklü islahatların, fundamental arasdırmaların, milli tariximizin direçləndirməsi kimi mühüm işlərin görülməsinə səbəb olub. Institutda apanlan tədqiqatlar Ulu Önder Heydər Əliyevin qarşıya qoymuş vezifələr və Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü, çağırışları və tapşırıqları əsasında həyata keçirilir. Azərbaycanın əzəli torpaqlarının tarixinin araşdırılmasına dövlət qayğısı institutda bu sahəde ciddi tədqiqatların aparılmasına şərait yaradıb. Ulu Önderimizin və ölkə Prezidentinin çağırış, tövsiyə və tapşırıqları ilə Tarix İnstitutunda Azərbaycan tarixinin saxtalasdırılmalarдан və təhriflərdən təmizlənməsi, inyidək öyrənilmeyərkən qalmış problemlərin tədqiq olunması sahəsində mühüm işlər görülür.

(Davamı 2-ci sahifədə)

dođru tarix" səbəsi və "Azərbaycan Respublikası tarixi" bölmələri, "Azərbaycanın sənətkarlıq tarixi" səbəsi, "Azərbaycanın qədim tarixi" səbəsi nəzdində "Atropatena tarixi" elmi bölməsi və digər səbə və bölmələrin yaradılması nəzərdə tutulub: "Ulu Önderimizin və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Azərbaycan xalqının tarixinin öyrənilməsinə xüsusi diqqət və qayğısı bu gün Akademiyanın Tarix İnstitutunda köklü islahatların, fundamental arasdırmaların, milli tariximizin direçləndirməsi kimi mühüm işlərin görülməsinə səbəb olub. Institutda apanlan tədqiqatlar Ulu Önder Heydər Əliyevin qarşıya qoymuş vezifələr və Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü, çağırışları və tapşırıqları əsasında həyata keçirilir. Azərbaycanın əzəli torpaqlarının tarixinin araşdırılmasına dövlət qayğısı institutda bu sahəde ciddi tədqiqatların aparılmasına şərait yaradıb. Ulu Önderimizin və ölkə Prezidentinin çağırış, tövsiyə və tapşırıqları ilə Tarix İnstitutunda Azərbaycan tarixinin saxtalasdırılmalarından və təhriflərdən təmizlənməsi, inyidək öyrənilmeyərkən qalmış problemlərin tədqiq olunması sahəsində mühüm işlər görülür.

TARİXİMİZ ELMİ ŞAKİLDƏ ARAŞDIRILIR

(Əvvəl 1-ci sahifədə)

Azərbaycanın XIX-XX əsrlər tarixinin yeniden yazılması və digər problemləri ilə bağlı ciddi elmi araşdırımlar (2 cildde "Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti Ensiklopediyası", rus və ingilis dillerində "Azərbaycan tarix atlası", "Kürəkçay-200", "Tarix adalar qarşı soyqırımı", "Azərbaycan xalqaları: İravan qrupu", "Azərbaycan xalqaları: Qarabağ qrupu" və "Azərbaycan xalqaları: Naxçıvan qrupu", Qarabağ xalqının və Şuşanın tarixinə həsr olunmuş "Şuşa-Panahabad") və 300-dən çox fundamental tədqiqat əsərləri nəşr edilmişdir. Institutda elmi-tədqiqat "Ölüvəsünləş" səbəbi fealiyyətə başlamış, Ulu Önderin rəsi, həyat və fealiyyətinin tədqiqinə həsr edilmiş müxtəlif tədqiqatlar ("Heydar Əliyev" (2 cilde), "Heydar Əliyev ideyalarının zəfer yürüyü", "İlahm Əliyev və Azərbaycan tarix elmi", "Heydar Əliyev irsində Azərbaycan tanrı məsələləri", "Heydar Əliyevin inkişaf strateyi və Naxçıvan Muxtar Respublikası" adlı fundamental monoqrafiyalar, "Heydar Əliyev Azərbaycan elminin kəsiyində" (2 cilde) sənədlər toplusu) nəşr olub.

AMEA Tarix İnstitutundan elmi tədqiqat fealiyyəti ölkə rəhbərliyinin daim döşət merkezindədir. İnstitutda apanlanan bütün mühüm elmi tədqiqat işləri birləşə ölkə başçısının çağın və təqsilərinin əsasında həyata keçirilir. Tarix İnstitutu eminenlərin Azərbaycan xalqına qarşı informasiya mühəndisliyin getdikcə daha keskin xarakter adığını və ölkə Prezidenti İlham Əliyevin mili maraqlara səyəkən qeytiyyət xənci siyasetinə tələb olunan seviyədə informasiya temini tərəfatmaq məqsədilə "Azərbaycan tarixinin tədqiqi və təhlili üzrə Dövlət Programı (2008-2015-ci illər)" hazırlanıb. Qısa müddət arzında Qarabağ, Naxçıvan və İravərin tarixi ilə bağlı silsilə tədqiqat əsərləri yazıilib. İnstitutda "İntibah torpaqlarından tədqiqi" problemi elmi dövriyyət daxil olub, buna istiqamətdə ciddi elmi tədqiqatlar apanılmışdır obyediv tarixi gerçəklilik özündə eks etdirən bir sıra sanbalı əsərlər nəşr olunub və intibah eziyi torpaqlarımızın tarixini tədqiq edən elmi məktəb formalaşdır. Bu sıradə mötəber mənbələr esasında yazılan "Qarabağ" re-

AZƏRBAYCAN
MİLLİ EMLƏR AKADEMİYASI

al tarix, faktlar, sənədlər", "Naxçıvan: tarix və abidələr", "İravan xanlığı: Rüsiya işğalı və ermənilərin Şimali Azərbaycan torpaqlarına köçürülməsi" adlı fundamental əsərlər mühüm yer tutur. İnstitutumuzun nəşr etdiyi fundamental elmi əsərlər Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən 2011-ci il 26 aprel tarixdə AMEA-nın ilk yığıncağında onun çağrısına cavab kimi çox yüksək deyərləndirilib. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 25 may tarixi 2238 sayılı Sərəncamı ilə Qarabağın, Naxçıvanın və İravən xalqının tarixine dair silsilə əsərlər görə Tarix İnstitutundan 13 aməkdaş Azərbaycan Respublikasının Dövlət Mükafatı kimi nüfuzlu mükafata layiq görüilib. Həmin tədqiqatlar müxtəlif xarici dillər (rus, ingilis, rumın, italyan, ispan, erəv və s.) tərcümə olunaraq dünya ölkələrində yayılıb. Bundan başqa, Tarix İnstitutundan əsərləri Bakı ilə yanaşı Moskva, İstanbul, Ankara, İstambul, Caire, Budapeş, Kyiv, London, Nyu-York, Roma, Los-Ancelesdə dənşir olunub.

Direktorun sözlerinə görə, Tarix İnstitutunda apanlan elmi tədqiqatların mühüm istiqamətlərinə binkəni de xalqımızın qarşı eminenlərin həyata keçirdiyi soyqırımlar tarixinin tədqiqidir. "Eminenlərin Azərbaycan xalqına qarşı törətdikdən cinayətlərin tarixinin vərəq-vərəq izləmək və onu bağışlaşdırma, dünən icmaliyyətinə çatdırmaq" məqsədilə Tarix İnstitutu "26 Bakı komissarları" adlı cinayət qrupun 1918-ci ilde Azərbaycan xalqına qarşı həyata keçirdiyi külli soyqırımnın gəncəl terəflərini üzə çıxan, ölkə bağışının göstərişi ilə 2009-cu il yan-

vərin 24-26-da Azərbaycan xalqının qatılı və soyqırımı celladı olan Stepan Şəumyanın və onun alätzələrinin mezarları paytaxtımızın mərkəzindən ümumşəhər qəbiristanına köçürülen zaman həmin məzarlıqda 26 deyil, 23 cəsedin qalıqları olduğunu aşkar çıxdı və bununla daşnak-bolşevik saxtakarlığının üstü açıldı. Məlum oludu ki, Stepan Şəumyan və Tətəvos Əmriyən kimi soyqırımı qatilərinin cəsədləri həmin mezarlıqda yoxdur. Bu hadisədən dəhşət sonra Tarix İnstitutundan müvafiq elmi araşdırımlara başlanıldı. Bu araşdırımların ilkin nəticəsi öz əksini "Azərbaycan xalqına qarşı 1918-ci il mart soyqırımı" adlı kitabda tapdı (Bakı, 2010). Əslinde bu kitab Tarix İnstitutunun uzunmüddətli böyük bir ləyihəsinin tərkib hissəsi idi. Son on illikdə dünyanın müxtəlif ölkələrindən Azərbaycan xalqına qarşı həyata keçirilən soyqırımları eks etdirən külli miqdardan ənviyələr tətbiqərək toplu şəkildən neşr olunub, və Azərbaycan tarixləri bu sənədlər esasında ölkəmizin bütün bölgələrində - Bakıda, Şamaxıda, Qubada, Qarabağda, Zəngəzürda, İravəndə, Naxçıvanda, Urmıya gölü etrafında, Şərqi Anadoluda eminenlərin azərbaycanlıları qarşı həyata keçirdiyi soyqırımlarla ayn-aynliqla qeymatlı tədqiqat əsərləri həsr etmişlər. ("Qənoğlu Azərbaycanlınev və İrevanskoqubemii (1918-1920)", Bakı, 2014; "Qənoğlu Azərbaycanlınev və Karabaxskom regione Azərbaydžana (1918-1920)", Bakı, 2014; "1918-1920-ci illərdə Şərqi Anadolu, Naxçıvan və İravən bölgəsində eminenlərin türk-müsləman əhalisi qarşı törətdikdən soyqırımı", Bakı, 2014; "İravən quberniyasında Azərbaycanlınlara soyqırımı (1918-1920)", Bakı, 2014; "Bakıda 1918-ci il mart soyqırımı", Bakı, 2014; "Şamaxı qəzasında Azərbaycan xalqına qarşı soyqırımı", Bakı, 2014; "Azərbaycan türk-müsləman əhalisinin soyqırımı Britaniya kitabxanasının anxv sənədində", Bakı, 2014; "Quba qəzasında türk-müsləman soyqırımı", Bakı, 2014; "Zəngəzürda Azərbaycan xalqına qarşı soyqırımı (1918-1920)", Bakı, 2014; "1917-1918-ci illerde Urmıya bölgəsində azərbaycanlılara qarşı soyqırımı", Bakı, 2015).

(Davamı 3-cü sahifədə)

TARİXİMİZ ELMİ ŞAKİLDƏ ARAŞDIRILIR

(Əvvəli 2-ci sahitədə)

Ümûmî Liderimiz ve Azerbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin elinde göstərdiyi yüksək qayğısı esas götürün Təxir İnstitutunun ölkəmizdə axınlanan sahaların və uzun zaman xalqdan gizlidləşdirildiyi yaxınlığı Moskva, Sankt-Peterburg, İstanbul, Ankara, Paris, London, Berlin, Denil və dünyının digər tedqiqat mərkəzlərindən soyñimlərlə bağlı gossayı axın secedənlərinə dediqdigi cəlb edib. Təxir İnstitutunun 2004-cü ilən birinci bölgəsi olduqda ciddi arzadılmasından bəri Azerbaycan tərəfindən başlıqlı olmaqla onların, xüsusilə təqdimatçılarının, sənədlinərini təqdim etməsi tələb edilmişdir. Həmin materialların Azerbaycanın təqdimatçılarının tərəfindən təqdim etməyə müvafəq olmuşdur. Bununla da Azerbaycanın təxirin xüsusi məqsədiylə tətbiq olunmuş və saxtalasdırılmış şəhiflərin yenidən yazılışına və Azerbaycanın müxtəlif tərəfdərində tərtibatlı torpaqlarının təxirinə əsaslanan bu gürkən neslişərlə öndərlik kimi qaldırılmışdır. Institut eməkdaşlarının esasında dediqdigi obyektiinin cərviili. Layihə çarpışdırıcı vəzifə üzümüze çapalan və dünyadan müxtəlif avanlınlarda saxlanılan Azerbaycanın tərəfi, həmçinin onun qeyri-şəhər sənədli hissəsi artıq Təxir İnstitutuna getirilib və Moskva, Sankt-Peterburg, Dərbənd, Mağacqala, Tiflis, Həştərxan, İstanbul, Ankara, Paris, London, Berlin, Dehli kimi şəhərlərinə saxlanılanda olunan həmin sənədli cəmlətlər tətbiqindən keçid hazırlanıb. "Azerbaycan Xalqı Cümhuriyyətinin təzahür Böyük Britaniyinən axın sənədində" (Bakı, 2008); "Azerbaycan xalqının qarsı 1918-ci il mart soyqırımı", 1 iləcək (Bakı, 2009); "İrəvan əyalətinin müfassal dəfəti", (Bakı, 2009); "İrəvan əyalətinin əməli dəftəri", (Bakı, 2009); "Gence-Qarabağ əyalətinin içməli dəftəri", (Bakı, 2010); "Azerbaycan tərəfi axın sənədində (1917-1920-ci illər)", 1 iləcək. Rusiya Dövlət Sosial-Siyasət Akademiyası (Bakı, 2010); "Azerbaycan xalqının qarsı 1918-ci il mart soyqırımı", III cild, "Xatirələr", Sənədli toplumlu (Bakı, 2010); "Azerbaycan təxir axın sənədində (XVIII-XX əsrin əvvəlində), 1 iləcək. Rusiya Dövlət Herbi Təxir Anıvinin sənədində", (Bakı, 2010); "Azerbaycan xalqının qarsı 1918-1920-ci illər soyqırımı", 1 iləcək, cı illəb. Qəmər gəncəbəyli (Bakı, 2010); "Azerbaycan xalqının qarsı 1918-1920-ci illər soyqırımı", II iləcək, 2-ci kitab. İrəvan qəzeti

beminiyasında soygırımı, (Bakı, 2010); "Azerbaiyancar tarix anıvənənlərdən (XVI-II. əsrin evveləri), 1-ci, Türci Cumhuriyyəti Başbaşkanı Osmanlı Axşivinin se-nədində", (Bakı, 2010); "Azerbaiyancar tarix anıvənənlərdən", (Bakı, 2011); "Azerbaiyancar tarix anıvənənlərdən" (rus dilində), (Bakı, 2011); "Azerbaiyancar tarix anıvənənlərdən (XVI-II. əsr, Rusiya Federasiyasına Dəgiştin Res-publikası Mərkəzi Dövlət Axşivinin se-nədində", (Bakı, 2011); "Azerbaiyancar tarix anıvənənlərdən (aprel-dekabr 1920-ci il) 2-ci əldə, Rusiya Dövlət Sosial-Siyasi Tarix Anıvənənlərinə", (Bakı, 2012); "Azerbaiyancar tarix anıvənənlərdən (XVIII-XIX əsərlər), 1-ci əldə, Rusiya Dövlət Tarix Axşivinin se-nədində", (Bakı, 2012); "Azerbaiyancar tarix anıvənənlərdən (XIX əsrin sonu-əsri avallan), 1-ci, Britaniya kitabxanasının anıvənəndə", (Bakı, 2012); "Azerbaiyancar tarix anıvənənlərdən (XVIII-XIX əsərlər), II əldə, Rusiya Dövlət Tarix Axşivinin se-nədində", (Bakı, 2012); "Azerbaiyancar tarix anıvənənlərdən (XVIII-XIX əsərlər), III əldə, Rusiya Dövlət Tarix Axşivinin se-nədində", (Bakı, 2012); "Azerbaiyancar tarix anıvənənlərdən (XIX-XIX əsərlər), Emmanuil Simai-Azerbaiyancar topaqçalarına köçürülmə-si, Azərbaycan Dövlət Tarix Axşivinin se-nədində", (Bakı, 2013); "Azerbaiyancar tarix anıvənənlərdən (XIX-XIX əsərlər), I əldə, Gürçüstan Mərkəzi Dövlət Tarix Axşivinin se-nədində", (Bakı, 2013); "Azerbaiyancar tarix anıvənənlərdən (may-oktyabr 1918-ci il), 1-ci Almaniya Federativ Res-publikası Xəndi Xəzirli Şiyasi axşivinin se-nədində", (Bakı, 2013); Azerbaijan tarix Anıvənənlərindən (1819-1919), Almaniya Xəndi Xəzirli Şiyirin Şiyasi Axşivinin Se-nədində, II əldə, (Bakı, 2014).

Baş təməlin həyatına keçimləşmiş Azərbaycanın təməlinənəməyinən, şöhrətli qadıqlar qoymuş gərgik tənəzzül hərəkətlərindən təqdimə genit ilməklər yaradı-

Menzüzi dəhə bimesəyə dögət qızılı-
şınanı vəcib sayıl: "Cəfərəssiz hissi ille
diley bilmər ki, bu gün Azərbaycan təmə-
linin nə dələl məsələləni işləb xəndi xəzirli
axşivlərindən - Rusiya Dövlət Tarix Axşivi,
Rusiya Dövlət Herbi Tarix Axşivi, Rusiya
Dövlət Sosial-Siyasi Tarix Axşivi, Türkiye
Cumhuriyyəti Başbaşkanı Osmanlı Axşivi,
Türkəyi Cumhuriyyəti Geneləməyik Aşkeri
Tarixi ve Stratejik Elit Başbaşkanı Axşivi,
Almaniya Federativ Respublikası Xəndi Xəzirli
Şiyirin Şiyasi Axşivi, Almaniya Federa-tiv
Respublikası Federali Axşivi, Gürçüstan
Mərkəzi Dövləti Tarix Axşivi, Gürçüstan

Merkezi En Yeni Tariх Anıv, Ulaşım Respublikası Merkezi Dördüncü Tariх Arxının getirilmiş şəhərdə töplü sekilində hərəkətlanı da maliyyə qatılımcılarından üzündən hərəkət etmələri nəşri təqdim olunmayıblı.

Tarix İnstitutu "Azərbaycan tarixinə dair ilə mənbələrin nəşri" layihəsinin hərəkəti keçiriləcək, sayesində Səfəvi tarixşünaslığının mətbətinin əsası, böyük nümayəndəsi azərbaycanlı İsgəndər bay Münşinin fəaliyyəti dərinləyən yazılmışlığı, "Tariх-alamara-ye Abbas" adlı möləyənənəsini gələn elmi şəhər və təxəllüslər doğma dölməz tərcüməsinin akademiya nəşriyyatı keçirib və müümən hərəkət etdirən "Mənbəşünaslıq və tarix sənasiñ" böşəsinin müdafiə, tarix üzrə elmi doktorluq, professor Şəhriyar Həsənovun tərafində XVI əsrdə Şəhri tarixşünaslıq məktəbinin nümayəndəsi azərbaycanlı Həsən bay Rumulun fars dildə yazmış olduğu "Təxəllüs on yaşıñ", "Əhəsan-ət-təvər" (şəhərin möhtəşəməsinin 1-ci dildən geniş elmi şəhər və iżəhətlər doğma dölməz tərcüməsi (50 qapı vərəqə heçməndə) başa çatdırıb, lakin məlavə çatılımları üzündən hərəkət etməliydi. "Təxəllüs on yaşıñ", "Əhəsan-ət-təvər" in 15 ilidə üzürəndə işa tərcümə işləri davam etdirilib.

Tarix İnstitutunun elmi tədqiqat plannıdacox müümən siyasi və elmi ümumiyyətkəsb edən bir məsələ - Azərbaycanın tarixi torpaqlarının tarixinin tədqiqi məsələsi, xüsusi diqqət yetirilir. Azərbaycanın Naxçıvan, İrevan, Göyçə, Zangezur bölgələri, Borçalı, Məlik, Tiflis emirliyi, Car-Balaçan camii, İlisu sultanlığı, Derbend, Samur vadisi vənə hərəyət Qarabağın tarixi və bağlı hərəfəri və dannədən elmi tədqiqatçıları basdırılıb. "İlinim torpaqlarının tədqiqi" istiqamətində ciddi elmi arşamaların davam etdirilməri qisə möddət arzdında Si-mal-Cərbi Azərbaycan torpaqlarının tarixi və bağlı hərəfəri və dannədən tədqiqatçıları apanılıb, fundamental əsərlər yazıldı ("İlisu sultanlığı", "Şimal-Qərbi Azərbaycan: İngilzliyə", "Şimal-Qərbi Azərbaycan: tarix-dəmografik arşadımı", "Car-Balaçan camii", "Haydala unudulmuş təmənzid və təmənbür", "Şimal-Qərbi Azərbaycan" və s.).

Tarix İnstitutunun heyata keçirdiyi işlətlərlən müümən tərkib hissəsi kimi, 30 iləndən böyük müraciət arzdında - 1970-icı ilden beri nəşr olunmayan "Tarix İnstitutunun Elmi Əsərləri" yeniden təqdim olunmuş, başlıyıcı 2007-icı ildən başlayaraq yenidən nəşr olunur. "Tarix İnstitutunun Elmi Əsərlərinin tarixi" 50-50-nəçər sayda 1892-üzür görür. Dərkəndə Vəsamə Xəsərişviliin tarixinə, görkəmli icməl xadim Səid Qurbanovun fealiyyətinə, 1. Dünya və Qafqaz müharibələrinə

TARİXİMİZ ELMİ ŞAKİLDƏ ARAŞDIRILIR

(Əvvəl 3-cü sahifədə)

Ulù Önderin ve Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin elmə göstərdiyində yüksək qayğınlı asas olunmuş Tərix İnstitutu AMEA Reyasət Heyəti və Türkiyə Cümhuriyyəti Atatürk Arşadımıza Mərkəzi ilə birgə Azərbaycanda və Şərqi Anadoluda ermenilərin həyatı keçirdiyi soyqırımların həsr olunmuş səslisə tədəbiyər keçirib. Mehrz adı underlinən qeyd olunur. Tədəbiyənin başına isə Quba şəhərində, tədəbiyənin sonuna isə Şamaxı şəhərində keçirilən tədbirlər barədə məlumat verilib.

1918-1920-ci illər Azərbaycan türk-müsləmən qarşı hayatı keçirilən soyqırımı "nın 95 ilinə həsr olunmuş I Beynəlxalq elmi konfrans (28-31 mart 2013), "Azərbaycan və Şərqi Anadoluda türk-müsləmən əhaliyə qarşı soyqırımlar" (1914-1920-ci illər) II Beynəlxalq elmi konfrans (08-12 aprel 2015) və "Azərbaycan və Şərqi Anadoluda türk-müsləmən əhaliyə qarşı soyqırımlar (1914-1920-ci illər)" mövzusunda III Beynəlxalq elmi konfrans (08-11 aprel 2016) reallaşdır. Bu konfranslarda Azərbaycan tərkibində ilə yanaşı, Türkiye Cumhuriyyəti, Gürcüstan, Özbəkistan, Azerbaycan, İran, Rusiya Federasiyası (cümhüdüdən, Dağıstan, Çeçen, Inguş, Adıgey respublikaları), Polşa, Almaniya, Fransa, Al巴, Bolqarıstan, Kipr, Türk Cumhuriyyəti və digər ölkələrdən tərkibində iştirak edilir. Əsaslı elmi, siyasi ehemmiyyət kəsb etdirən konfranslar təkcə Azərbaycanın elmi heyati üçün deyil, əsərin əvvəlindən eyni fəaliyyətləri yaşaması bir sıra dönya ölkələrinin tərbi üçün da mühüm rol ola bilər.

Yanub Mahmudov rəhbərlik

Tarix İnstitutun bağlılığı müqavilələr barədə də danışib: "Tarix İnstitutu hamçinin xarici ölkə alımları

İlk Beynəlxalq Sakrat Komitəsi Oksford Sammlitinde AMEA Tarix İnstitutunu elmi-tədqiqat fealiyyətinə görə "Ən yaxşı müasise - Best Enterprises" diplomuna layiq görüb. Tarix İnstitutunun rəhbərliyinə 2012-ci il iyulun 12-də Dublin Sammlitində böyük elmi nüaliyyətindən görə Beynəlxalq Sakrat Komitəsinin "The Name in Science" ("Elmde ad") fərixi titulu verilib və XXI əsrin an gərkəmli elm adamlarının siyahısına daxil edilib. 2013-cü il dekabrın 16-19-də Böyük Britaniyanın Oksford şəhərində keçirilən "Elm və təhsil. Yeni imkanlar və istiqamətlər" mövzusuna həsr olunan Beynəlxalq elmi konfransda Tarix İnstitutunun rəhbərliyi milli dəyərlərin əprəvənə, yüksək rəsədet və dürüstlüyü görə "Kraliça Victoria" diplomuna medallın layıq görüldü.

Təx İnstitutunun Azərbaycan Televiziya və Radio Vənisiyaları Əlahvi Sahmdar Cümhüyə ilə birgə hazırlanğı Ulu Ondur Heydər Əliyevə həsr olmuş "Dəri Azərbaycanlı", ölkə Prezidenti İlham Əliyevə həsr olunmuş "Təximizin keşyində", İravan xanlığının tariixi həsr edilmiş "Iravan xanlığı", "Şuşa" və Qarabağ xanlığından bəhs edən "Şuşa-Panahabad" təxətil-sənədi televiziya filmlərinin əsaya galması və teqadırmının keçirilməsi ictimal hayatının müümən uğurlarından sayılır.

İanx İnstitütü' ianxi şəxsiyyətlərinizə bəşir çıxış" layihəsi çərçivəsində Bakı şəhərinin müxtəlif iləy sey və orta məktəblərdən "Heydər Əliyev", "Şah İsmayıllı Xətal", "Şah Təməsli Sevəfi", "Nadir şah Əfzal", "Ağə Mahəmməd şah Qacar", "Vəfət qeyriatı qadın hökmənniz - Təmirs" mövzusundan elmi-praktik konfranslar da keçib. Bu konfranslarda genc nəslin vətənparvarlık ruhunda təriyətənəsində rölu evezasızdır".
Məzuniyyət şəxslərinə görə

Tarixi dözlərinin Səfəri gələrində, Təxir institutunun alımları mülki köklərini bağlı, yəni fətəkkürün genənəsini yenisi meqsadlı orta məktəb dərsliklərinin yazılımında xəyaldın istirak edir. "V" siniflər üçün "Azerbaycan tərixi (Ata yurdu)", VII, VIII və IX siniflər üçün "Azerbaycan tarixi" və "Ümumi tarix" dərslikləri yazaqlaraq digər müsüllülərlə tərafında yazılmış dərsliklər arasında qalib gelib və Təhsil Nazirliyi tərafından qəbul edilmiş məktəblərin istifadəsinə verilib.

Tarix Institutu tərəfindən "Ortaq türk tarixinin yazılımınası" layihəsi başlanğıcda. Bu layihənin həyata keçirilməsi üçün Türkiye Cumhuriyyəti tərəfindən il birge dəfələrlə Bakıda, Şəkida və Türkiyənin müxtəlli şəhərləndə elmi seminarlar və Ortaq Türk tarixinin araşdırılması problemlərinə həsr edilmiş i Beynəlxalq elmi konfrans keçirilib. Ortaq Türk tarixinin yazılımlaşdırmaçılığı Azərbaycan və Türkiyə ilməliləri yanısında, Özbəkistan, Qazaxstan,

Türkmenistan ve diğer türk dörtlərindən mütexəssisler celb olunub.

Onu da qeyd edim ki, Tarix İnstitutunda həyata keçirilən istahətlər nəticəsində yeni şöbə və bölmələrin sayı artırdığı üçün alım-

Tarix İnstitutunun qazandığı el-

lar - millî tarîhimiz sâxtalaşdırıldılarından, tehfîllerden temizlenmesi, Vatanîzminin târixinin yeniden, hâqiqatde olduğu kimi yazılması, dünâmîn müxtelî olksaların qayymâti işlî manbelârin, coxsayı arxiv sanedânının institutumâta getirilip naşr edilmesi Ulu Önder Heyder. Olyîevin väsiyyetlerinin döndürmen hayata keçirilmesini, vasiyyetin başçısı canab İlham Olyîevin tarix elminin inkişâfına göstârdiyî gündelik qayyûşin neticâsîdir.

* * *

Reyaset Heyetinin iclasda bir sıra elmi-taşkilati meseleler de müzakira edilib.

AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik Isa Həbibəyli və Türlük Qorulıyan tərəfdaşımız aləmatçılar hadisə olduğunu bildirərək onun əhamiyətindən danışdı. Məlum olduğu kimi, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin "1. Türlük Qorulıyan 90 il ərzində yüksəlmiş keçirilməsi haqqında" Serəncamına esasen, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası və Azərbaycan Respublikasının Təhsil, Medəniyyət və Turizm nazirliyinə Qorulıyan 90-ci iddianı müümə hər olunmuş Tədbirlər Planiinin hazırlanaraq hayata keçirilməsi tapşırılıb. AMEA və digər dövlət qurumlarının istirakı ilə hazırlanılan Tədbirlər Plani Rayəset Heytinə təqdim olunub və qararla təsdiqini tapıb. Rayəset Heytinin gerəmara esasen planın icrasından sonra galen məsələlər üzrə müvafiq sənədlər təsdiqləndi.

Bundan sonra AMEA-nın

Bundan sonra AMEA-nın müdafakalarının verilmiş məsələsi müzakirə olunub. Bildirlib ki, Azərbaycan Respublikasının Nizami Gəncəvi adına Qızıl medalına şəxsiyətindən qızılırlıq mənzərəyinə varlıqlarını və inkisafını səsləndirdi.

Reyaset Heyaseti məzədi olunan məsələlərdən biri də AMEA-nın elmi müessisələrinin direktor seçkilişinin keçirilməsi ilə bağlıdır. AMEA-nın akademik katibi, akademik Rəsim Əliyev Akademiyasının elmi müessisələrinin əksariyyətində direktörlük selahiyetini müddətinin başa çatdığını bildirib. AMEA Reyaset Heyatı müvafiq seçkilişin keçirilməsi haqqında qərar qəbul edib. Qərara əsasən, seçkiliş "AMEA-nın elmi-tədqiqat institutu" və ona bərabər statuslu elmi müessisə haqqında "Əsasname" və "AMEA-nın elmi-tədqiqat institutunun" və ona bərabər statuslu elmi müessisənin rəhbəri vəzifəsinə seçkiliş keçiriləcəkmiş. Qaydalanın "uyğun təskil olunacaq".

peri Konseyi'nden la teqdim olundu.
Komisyonun bu il keşfimiz yekun
iclasında Qızılı medala nâmîzâder
seçilib ve onlar haqqında müvâfiq
rayıl Rayaset Heyeti'ne teqdim
edilib.

Iclasda AMEA-nın görkəmi alımların adımları daşıyan mukafatlarla liyqı görünlür. Alımların adan da mellum olub. AMEA-nın akademik-kabibi, akademik Rəsim Əqliyev AMEA-nın adlı mukafatları üzrə müsabiqənin Rayessat Heyətinin 17 fevral 2016-ci il tarixi qarşılıqda elan edildiyini xatirdədir. Müsabiqəye qatılmış alımlar bare da təqdimatlar ve müvafiq sənədələr Ekspert Komissiyasına verilənərək AMEA-nın adlı mukafatlanmaq tətbiq olunur.

Rayessat Heyəti aparatının Beynəlxalq elaqələrinin rəsi, geologiya-mineraloziya üzrə fəlsəfe doktoru Qulam Babayev elimi işləmə davam etdirilmiş ilə elaqadır. Olaraq 15 xahiş ilə tutdugu vəzifələrdən azad edilib. Həmin vəzifəyi biologiya üzrə fəlsəfe doktoru Emin Məmmədov əsaslıdır.

Təxniqa üzrə fəlsəfe doktoru Kamal Karimov AMEA-nın akademik Ə.Quliyev adına Aşqarşan Kimyasi Institütünə "Aşgarşan" Təcəübü İstehsal Xüsusi Texnologiya